

LA IL·LUSTRACIÓ

Preu:
UNA
pesseta.

LLEVANTINA

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA
DE
CATALUNYA, VALENCIA, BALEARS Y ROSSELLÓ

Any II

Barcelona, 1.er de Febrer de 1901

Núm. 7

SUMARI

GRAVATS: Hores d'angunia, dibuix de A. Utrillo. — Vista de Vilanova y Geltrú.—Un carrer de Vilanova. Vestíbul de la Biblioteca avans de la arribada del tren. — La estació de Vilanova: La arribada del tren. — L'enterro: Les absoltes devant de la Biblioteca. — La capella ardent. — Saló Biblioteca. —Escriptori predilecte d'en Balaguer, existent á la casa de Santa Teresa. — Víctor Balaguer, 1854 (dibuix de Henry Vidal). — Retrato de Víctor Balaguer, 1900. — Vilanova y Geltrú: Interior de la casa de Santa Teresa. — Saló de pintura de la Biblioteca Museu Balaguer. — Sala d'escultura. — Casa de Santa Teresa: Retaule del capsal del llit. — Museu Balaguer: Fragment de la sala Isabel. — Gent de casa, per Mariano Foix. — Dr. Francisco Salvá y Campillo, retrato per J. M.ª Marqués. — Mtre. Joseph García Robles (retrato). — Los hostes argentins: Visitant la colecció zoológica; Passejant pel Parch; La filla del Intendent. — El Museu Biblioteca Balaguer, de Vilanova y Geltrú.—Qüento ilustrat, per Anriban. — Caricatures.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló. — Víctor Balaguer, per J. Fabré y Oliver. — Un pensament de Víctor Balaguer. — La gran obra d'en Balaguer.—La nova casa de *Lo Rat-Penat*, per J. Portals y Presas.—La Reyna Victoria, per W. Coroleu. — Nostres gravats.—Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de teatres, per L. F. — Bibliografía.—Publicacions rebudes. — Curiositats y passatemps.—Anuncis.

MÚSICA: Follies, per Joseph García Robles; lletra d'en Joaquim Riera y Bertrán.

EL MUSEU BIBLIOTECA BALAGUER, DE VILANOVA Y GELTRÚ

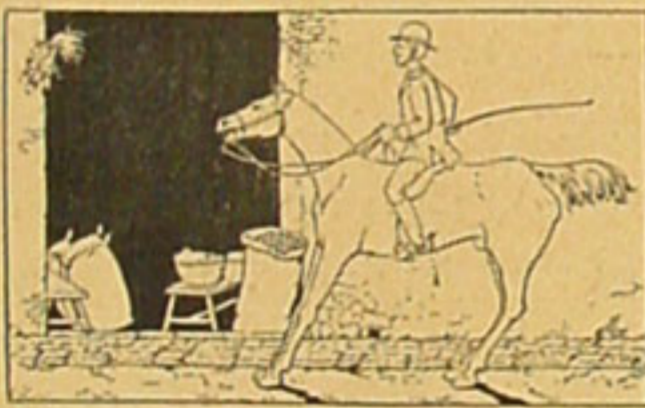

Foot ball. — Utilitat. — A Inglaterra. — En nostre país.

Un dels sports més sanitosos per als qui'l practican, es lo de que avuy nos ocupém. Com son meix nom indica (pilota de peu) casi pot dirse que la seva principal manera de jugar consisteix en cops de peu a la pilota; se practica en un camp plá de 60 metres d'ample per 100 de llarg, a cada un de quals dos extrems hi há una porta, ó més ben dit, un march de porta, que guarda un dels jugadors (goal-keeper, porter). Los qui prenen part en lo partit están dividits en dos bándols, de onze jugadors cada un, dividits de la següent manera: cinch devaners (forwards), tres mitjancers (half-backs), dos backs (defensors), y lo porter. Colocats los jugadors en l'ordre indicat, y cara á cara, se comença'l joch des

QUÈNTO IL·LUSTRAT

PER ANIBAN.

del centre del camp, devent cada bándol fer passar la pilota per la porta del contrari. Per á portar la pilota, que es d'uns trenta centímetres de diámetre y de goma recoberta de pell molt forta, se fa ús dels peus, cap, pit, etc., es á dir, tot lo cos menys los braços y mans, y durant los 90 minuts reglamentaris del joch, dividits en dós parts, ab un descans de 10 minuts, los jugadors están sempre en moviment, y mentres lo porter (dnich que pot fer ús de les mans), no abandona may lo seu lloch, protegit pels defensors, los devaners atacan als jugadors contraris, portant la pilota sempre endavant, ajudats pels mitjancers. Com pot comprendres, per á maniobrar dintre d'un espay tan gran, los jugadors corren continuament d'una banda á l'altra, resultant axís un gran exercici per á tot lo cos y molt principalment per á les cames, que resultan considerablement enfortidas, al meteix temps que axampla's pulmons, ja que té totes les ventatges del millor exercici al ayre lliure, essent per consegüent un dels més higiénichs, al meteix temps que un dels més forts. Per á portar la pilota al goal, se valen los jugadors de totes les estratagemes, tirantla successivament á gran altura y recullintla ab lo cap tot donantli la direcció volguda, enganyant als contraris propers dirigintla á un lloch y portantla al altre, passantla per sobre ó per entremig de les cames del

enemich á un company que está més lluny, y finalment, agafant la pilota per medi de l'eliminació del contrari, ó sia en un moment donat y molt ràpidament, donantli un cop d'espatlla á espatlla, ab lo qual lo més fluix cau á terra y l'altre's queda amo de la pilota per aquest procediment. Encara que á primera vista puga semblarho, es purament per casualitat que'ls jugadors pogan ferse cap mal, y en cambi un camp de fort-ball á cop de vista es un dels més agradables y que atreu més al públich, donchs, lo continuat moviment dels jugadors, les corredisses d'un cantó al altre darrera la pilota, les llaytes que s'esdevenen per á pèndrela l'un de l'altre, captivan al més indiferent. Axò apart de que'ls jugadors, ab llurs çabates sexugues, pantalons curts fins als genolls y camises de diferents colors, segons los clubs, produhexen un bell cop de vista ab llur continuat moviment.

Lo bándol que logra fer passar la pilota més vegades per la porta del bándol contrari, que té més tantos, dits goals, guanya'l partit.

Lo joch de que'ns ocupém es purament anglés y compta ab un nombre extraordinari de fervents partidaris en tots los païssos que s'ocupan del sport. A Inglaterra hi há un nombre incalculable de Clubs de foot-ball, fentse partits y concursos que arriban á interessar á varies ciutats senceres, arribant llur entusiasme per aquest sport fins á jugarhi les dones, que tenen llurs Clubs á part, y donantse moltes vegades lo cas de fer un trajecte de cent y més kilometres en ferrocarril per anar á fer un match ab un Club d'un altra població.

Heusaquí algunes idees sobre'l foot ball association, una de les ddes divisions que té, idees que son sobre'l joch en general; un altre dia parlarém per lo que's refereix á Barcelona, que formant part d'un poble avençat, practica com es degut, tots los sports.

J. ELIAS JUNCOSA

REVISTA DE TEATRES

Teatre Líric Catalá: «Cors joves», «La Reyna del cors», «La Rosons». — Roma: «Gent de vidre». — Teatre Principal.

Tres obres porta estrenades lo «Teatre Líric Catalá» des de nostra darrera revista, de les quals aném á tractar á continuació.

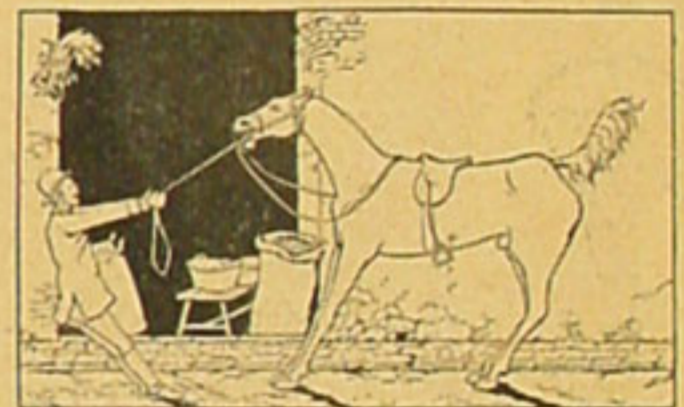
Cors joves, lletra d'en Jordá y música de'n Gay, está ben texida y té situacions que conmouen, però l'argument es antiquat. Lo chor dels diables me recorda'l de *Aquí va á haver algo gordo* ó *La casa de los escándalos*, de Ricart de la Vega. Lo mes're Gay no ha pogut lluirse en la música, perque no hi há cap situació musical, á escepció de la cançó que cantá la senyora Pitchot, molt sentida y ben armonisada.

La Reyna del cor, de'n Iglesias y en Morera, es un quadret de costums ben tractat y ben escrit, però que, á nostre entendre, se dol de falta d'argument. D'axò ja'n parlarém més avall. De la música no cal parlarne; n'hi há prou ab dir que es de'n Morera. Té, entre altres números musicals, un ddo molt bonich y acaba ab un vals, un d'aquestos vals

de socis característichs de nostres pobles de fora, ab gran repiquet de flautí.

La Rosons, de'n Apeles Mestres y en Morera. No hem de negar lo mérit literari que té *La Rosons*. ¡Deu nos enguart! Però es un erro pensar que lo que va bé en lo llibre té d'anarhi en lo teatre. *La Rosons*, vé á resultar un epissodi d'una obra gran, es una página solta d'un llibre; lo qui escolta, l'auditori, desitja quelcóm més, vol veure la obra sencera, vol llegir tot lo llibre. En *La Rosons*, com en *La Reyna del cor*, hi trovém á faltar l'argument; no n'hi ha prou de saber pintar personatges y saberlos moure; no basta saber desenrotllar dues ó tres escenes; es precís que lo que's porta al teatre formi un conjunt acabat. Y no's diga que en axò consistesca lo modernisme en lo teatre; que axò sia la última paraula del art escénich: axò sempre será pobresa d'imaginació, no avenç. Si'ls autors que's diuen modernistes y s'han agrupat al voltant de'n Morera, per umplir los cartells del Tivoli nos han de sortir ab retalls d'obres, ab epissodis, ab esbossos, dirém d'ells lo que á nosaltres se'ns ha ocorregut sempre al veure'ls quadros dels nostres pintors: dominan molt lo dibuix, conexen y aplican molt bé'l color, però no tenen concepció, no saben fer quadros de composició en los que's revela l'artista de debó.

Lo públich aplandí ab entusiasme les primeres

escenes de *La Rosons*, premiant axís la feyna del poeta y del músich; però al caure'l teló, va quedar-se, nos varem quedar tots, ab un pam de boca oberta; perque ab totes aquelles escenes tan hermoses, ab tan bona música, nos adonavam de que allá no hi havia passat res; nos feu lo meteix efecte que si un orador comencés un discurs ab un exordi gran illoqüent, y, de sopte, sense cap explicació, tanqués la boca y baxés de la trona.

••

En lo teatre Romea s'ha estrenat últimament *Gent de vidre*, drama en tres actes de don Manel Rovira y Serra.

Representa la lluyta entre'l capital y'l treball. La idea no es nova, ha estat posada en lo teatre varies vegades; la novetat del drama de'n Rovira está en la forma, en lo modo de presentarlo. La obra está ben escrita; l'acció interessa y's va desenrotllant sense decaure: les escenes están ben tallades; los tipos ben dibuxats y's mouen ab soltura. Doném un coral aplauo al senyor Rovira pel seu nou drama.

••

Lo día 24 del passat janer se presentá en lo Teatre Principal la primera actriu dona Carme

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

ANY II.

BARCELONA, 1.er DE FEBRER DE 1901.

NÚM. 7.

HORES D'ANGUNIA, DIBUIX DE A. UTRILLO.

Pels preparatius, l'acte ha hagut d'ésser solemniat, digne del lloch ahon se ha celebrat, de la memoria del ilustre patrici, y dels organitzadors senyors Bisbe de Vich Dr. Torres y Bages, lo senyor Rector y l'Ajuntament de Ripoll.

Sembla que's tracta d'obrir una subscripció per á costejar un maussoleu que s'axecará en lo monastir, y al que serán portades les despulles del ilustre Dr. Morgades.

Axís sia: la obra es patriótica.

FERRÁN AGULLÓ

VICTOR BALAGUER

VICTOR BALAGUER nasqué á 11 de desembre de 1824 á Barcelona y morí á Madrid lo 14 de janer de 1901. D'aquestos 76 anys de vida se'n poden comptar ben bé 64 com dedicats á la literatura y á la política.

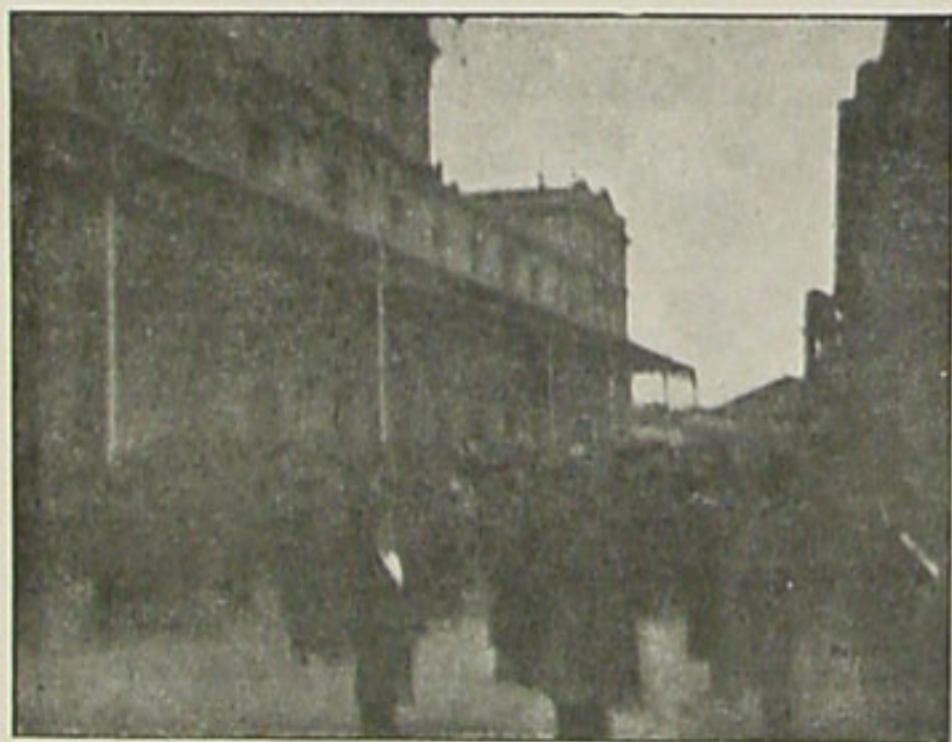
Als dotze anys se doná á conéixer com á dramaturch ab lo drama *Peplu el Jorobado*, al que seguí *Don Enrique el Dado*. Als catorze se demostava inspirat poeta ab ses produccions *La Francia y Roma*, publicades á *El Constitucional*. Als divuyt fundava y dirigia un periódich, *El Laurel*, y als vint se'n anava á Madrid á fer política catalana.

A Barcelona ó á Madrid fundá ó colaborá en bon nombre de periódichs y revistes, puix sa activitat y entusiasmes eran inagotables. Recorre casi tota Espanya: Medina, Burgos, Granada, Pontevedra, etc., que canta en sos llibres; lo migdia de França y casi tota Italia ab l'exércit de la independéncia.

Fruyt d'aquesta vida de treball, moguda é inquieta, d'aquest estudi constant, trencat tan sols per les persecucions polítiques, d'aquesta tasca que'l feya estar ploma en má d'un cap de día al altre, n'es la obra immensa, la obra de polígraf, inapreciable en conjunt per la raresa de moltes de ses produccions y la modestia del seu autor.

Com á dramaturch ha produhit uns trenta dramas, comedies, çarçueles, monólechs y tragedies, podentse considerar com obra mestre la trilogia *Los Pirineus*. De 17 de aquestes se'n han fet edicions separades, n'hi há moltes d'inédites y altres han sortit en los volums de ses *Tragedies*, publicats en 1876, 78, 79, 82, 92 y 98. *Los Pirineus* ha estat posat en música per lo mestre Pedrell, y *La Tapada del Retiro*, pel mestre Manent.

Com á novelista, ses obres, dels gust romántich més pur, han estat publicades soltes una infinitat de vegades, reunintse les

LA ESTACIÓ DE VILANOVA. — LA ARRIVADA DEL TREN.
(Fot. de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

VESTIBUL DE LA BIBLIOTECA ARANTS DE LA ARRIVADA DEL TREN.
(Fot. de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

més curtes en coleccions titulades *Junto al hogar*, *Cuentos de mi tierra*, *Novelas*, *Anyoranças*, *Historias* y *Leyendas*, tenint sempre gran éxit. La més popular de totes es *Don Juan de Serrallonga*. Se'l pot considerar com l'introductor de les revistes de salons, que á tant descrédit han arribat avuy en día; quan ell va publicarles tingueren un éxit fabulós, plovent les felicitacions sobre l'autor ab tot y amagarse sota'l pseudonim de *Julia*. Com anonim va publicar en lo *Diario de Villanueva* una serie de cròniques madrilenyes molt curioses, que no se han reeditat.

En poesia, fou lo primer que obtingué lo títol envejat de Mestre en Gay Saber dels Jochs Florals de Barcelona.

Baix lo pseudonim de *Lo Trovador de Montserrat*, va publicar una infinitat de poesies patriótiques, essent lo verdader despertador del esperit catalá, en una época en que's considerava com un rebaxament lo parlar nostra hermosa llengua, nostres costums com grosseres y com sense importancia la historia de la terra.

En aquest concepte en Balaguer mereix l'agrahiment de *ses compatriotes* y la veneració de futures generacions. Sos versos, vigorosos y nobles, conservan avuy encara la bellesa y calor d'un cor apassionat de tot lo bell. En ells ha manejat ab igual facilitat lo provençal, catalá y castellá.

Lo seu talent complexe va donar les hermoses produccions ab ses poesies y les més madures com historiador. Començá sa obra històrica publicant en 1851 *Los Frailes y sus conventos*, casi inclassificable per la barreja de lo històrich y lo fantasiós que en ella's veu. Es veritablement una serie de tradicions ab un march històrich. Després doná á la publicitat *Manresa y Cardona*, *Cuatro perlas de un collar*, *Bellezas de la historia de Cataluña*, *Jornadas de gloria ó los españoles en Africa*, *Memorias de un constituyente*, *Anales de la guerra de Italia*, *Prusia y Austria*, *Estudios históricos y políticos*, *Montserrat*, *Las ruinas de Poblet*, *Cataluña vindicada*, *Expedición de catalanes y aragoneses á Oriente*, *Historia de Catalunya*, de la que se'n han imprés ja dues

L'ENTERRO. — LES ABSOLTES DAVANT DE LA BIBLIOTECA. — (Fot. de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

edicions, fruyt aquesta obra de les *Bellezas* y aquestes á son tom de les conferencies que doná en 1852 á la *Sociedad Filarmónica*, de Barcelona, sobre historia de Catalunya y de la Corona de Aragó.

S'ha acusat aquesta obra d'en Balaguer de poch estudiada y conciençuda, y conexas son autor la justesa de aquestos cárrechs, en molts punts la corretgí de cap á peus, estant ja preparada una tercera edició en la que desapareixen les incorreccions que li senyalaren y que ell vegé. *Las calles de Barcelona y Los Trovadores* precediren lo volúm dels Reys Catòlics de la *Historia de España* que la Academia de la Historia publicava baix la direcció d'en Cánovas, reeditant després aquest treball en dos volúms de la colecció de ses obres completes ab los títols de *Las guerras de Granada y Disquisiciones históricas*. També té una serie de monografies sobre historia de Catalunya, com *El Capitán Cabanyes, Pablo Claris, Ali-Bey, El Conde de Reus, Sitges la Blanca*, etc., que han sigut reunides ab altres treballs en *Historietas y leyendas, Historias y tradiciones, Epistolario*, etc.

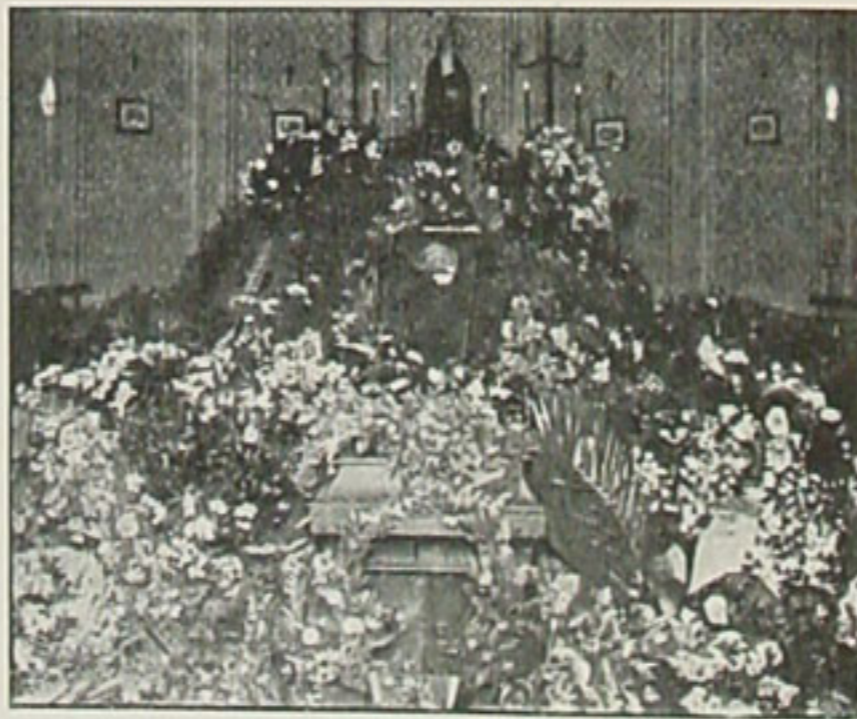
Recorts de sos nombrosos viatges son los llibres *Una expedición á San Miguel del Fay, El Monasterio de Piedra, En Burgos* y altres.

En política sa gestió, tan dis-

cutida, pot definirse com un salt de Barcelona á Madrid, passant per Vilanova. Com estudis polítichs deguts á sa ploma, se poden citar: *La libertad constitucional, Las Islas Filipinas, En el Ministerio de Ultramar* y'ls discursos com á president dels Jochs Florals de Barcelona, Granollers, Valencia, Pontevedra, Calatayud, Granada, Çaragoça y altres; en les Academies Espanyola y de la Historia; en les societats Filarmónica de Barcelona, Rat-Penat y Ateneu de Valencia, Ateneu de Madrid, Biblioteca Museu Balaguer, de Vilanova, etc.

En 1882, se comencá á editar á benefici de la Biblioteca Museu Balaguer, una colecció completa de les obres de don Victor, que arriban ja á 37 volúms, haventsen publicat al mateix temps 17 fora de colecció. Seria de desitjar que aquesta colecció seguis veient la llum per poder donar á conéixer les obres de Balaguer quals rares edicions no's trovan ja.

Si l'obra de Balaguer ha tingut ressonancia á Espanya, si bé que no tota la que's merexia, n'ha tingut encara més al extranger, ahont la bona amistat dels literats ha portat les traduccions de nostre poeta. Estudis històrichs, composicions poètiques y tragedies sobre tot, han estat traduïdes al castellá, francés, anglés, alemany, italiá, húngar y suech pels més reputats escrip-

LA CAPELLA ARDENT. — (Fot. de J. Saburit.)

tors de aquelles respectives nacions. En cambi, ell ha traduït, en sos bons temps de juvenesa, les obres dels principals autors romàntics de la França.

Com a filàntrop, l'aspecte més simpàtic de Balaguer, ha donat vida a la Biblioteca Museu Balaguer, de Vilanova y Geltrú, de qual grandesa no pot donar idea cap descripció, per minuciosa que sia. «Victor Balaguer pot morir com poeta, com dramaturch, com historiador, com polítich; com fundador d'aquesta Biblioteca no morirà», escriu un visitant qual nom sento no recordar, en l'album del Museu.

Mentres fou ministre obtingué la creació d'un Museu de Ultramar, qu'es lo únich que avuy nos queda de nostre rich imperi colonial.

Per portar a bon terme tantes obres, que representan una suma de treballs veritablement admirable, don Victor tenia una laboriositat may desmentida. Creya que sols ab l'exercici constant de la inteligencia se podia conservar vigorosa y sana, y fidel a aquest principi, treballava ab afany d'un cap de dia al altre, Tenia a casa seva una taula per escriure y cada cambra, ab papers, tinter y tot arreglat per aprofitar tota idea que a qualsevol moment l'hi passés pel cap. En les varies temporades que passava a sa hermosa casa de Santa Teresa, a Vilanova, que haurian hagut de ser per ell de repós, se llevava a les vuyt y se'n anava al llit a les dotze, haventse fet posar al cap del llit un llum de gas per quan la son era tardana en venir: aleshores

SALÓ BIBLIOTECA.

agafava un llibre y llegia ab afany, fins que'ls ulls s'aclucavan cansats y'l llibre li queya de les mans. A Madrid moltes vegades no tenia secretari, responent ell mateix, de propia mà, tota sa correspondencia, que bé's pot dir de ministre.

Al morir aquest home tantes vegades condecorat no dexa cap medalla; sols ha usat la de la corona de Italia, donada de propia mà de Victor Manuel sobre un camp de batalla y encara la usá una sola vegada: per formar part de la comissió que va anar a buscar a Amadeu. Tenia la creu de Carlos III, tres vegades, la de Isabel la Católica y tantes altres.

Guardava tot lo que referent a ell trovava en periódichs y revistes, en alabança ó escarni, caricatures, biografies, gazetilles, tot era bó per ell.

Sa voluminosa correspondencia, guardada dia per dia y classificada en gran part, tenia una secció curiosa: ab lo titol de *Anónimo* coleccionava'ls libells més infames que la enveja ó la venjança hajan pogut inspirar.

Si a n'aquestes qualitats més rellevants s'hi afegeix una justesa de criteri y una claretat de cap que va conservar fins a sos últims moments, una memoria prodigiosa, extraordinaria afabilitat y un desinterés a tota prova, se tindrà una idea aproximada de la figura d'en Balaguer, qual complexitat y grandesa temo no haver fet prou rellevant ab aquestes ratlles.

J. FABRÉ Y OLIVER

Vilanova, 21 janer 1901.

UN PENSAMENT D'EN BALAGUER

TAN de bó que fos possible que no existissen partits polítics! Per mi no es possible; mes si ho fos ho acceptaria. Lo que per ara trovo possible, es que'ls homes honrats de tots los partits poden unir-se quan se tracta dels interessos de la patria. ¿Qué m'importa sa procedencia, si venen a lluytar per la patria?

ESCRIPTORI PREDILECTE D'EN BALAGUER, existent a la casa de Santa Rita.
(Fot. de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

VICTOR BALAGUER, 1854.—(Dibuix de Henry Vidal.)

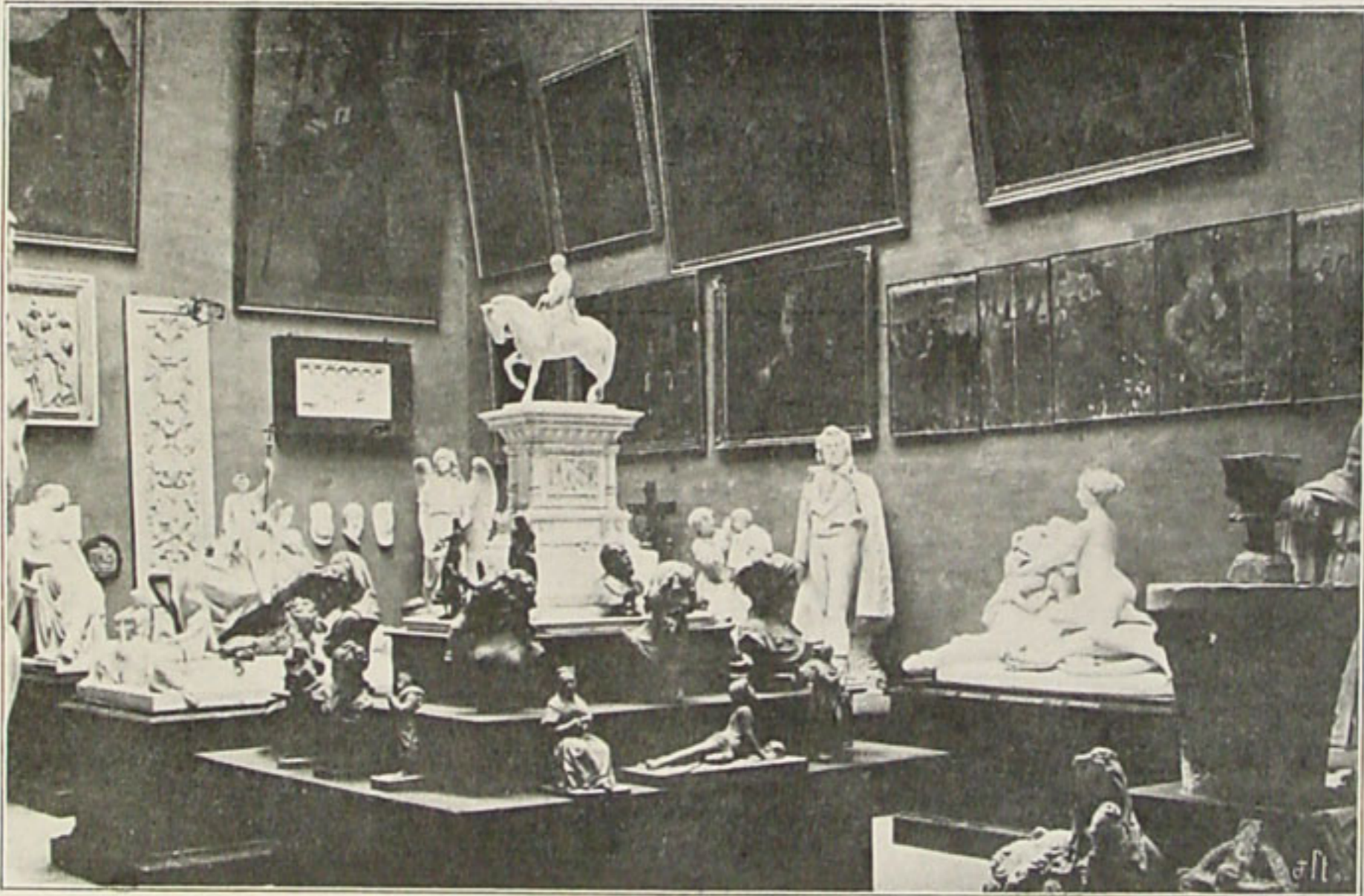
VICTOR BALAGUER, 1903.—(Fot. de J. Sabreit.)

VILANOVA Y GELTRÚ: INTERIOR DE LA CASA DE SANTA TERESA.—(Fot. de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

SALÓ DE PINTURA DE LA BIBLIOTECA MUSEU BALAGUER.

SALA DE ESCULTURA DE LA BIBLIOTECA MUSEU BALAGUER. - (Fots. de J. Saburit.)

LA GRAN OBRA D'EN BALAGUER

No es aquesta la del poeta popular y eminentment romàntich, ni la del orador entusiasta y fogós que s'emportava ab sa paraula á les masses; no la del historiayre y literat, ni la del polítich, ni la del patriota, sinó la de tots aquests á la vegada, la concebuda pel poeta, l'orador, l'historiayre, lo literat, lo polítich y'l patriota feta una sola, encarnada y breçolada per ell, per En Balaguer, en la fundació de la Biblioteca-Museu de Vilanova y Geltrú.

Aquesta es, sens dupte, l'obra gran d'En Balaguer, qual memoria honra avuy LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA. La Biblioteca-Museu-Balaguer serà, temps á venir, quan hajan passat les ratxades que s'escapdellan sobre les sepultures dels homens que han valgut, la única de les obres de aquest fill de Catalunya, la única que sobreviurà ab tot y la crítica situació econòmica que està travessant, puix aquesta es una de les fundacions que tot ho dona; y si'ls aymadors del progrés dels pobles no ajudan al seu sosteniment, la lluyta's fa difícil per no dir insostenible. Ella segurament serà la que donarà més anomenada á la xamosa vila de Vilanova y Geltrú, situada á 45 kilòmetres al suroest de aquesta capital y ab una població de 14.000 habitants; una, potser la que més, de les moltes que á Catalunya han anat sempre al davant, ja que conta ab fàbriques de filats y texits des de 1839 y te diari y gas des de mitjants de la centuria passada. Conta ademés ab tres iglesies parroquials, Hospital, Casa de Aculliment, Patronat de pobres, Salvament de náufrechs, Escola d'arts y oficis, Ateneu, Escoles públiques y particulars, Societats corals, de socors mutuos, instructives, Teatres, Casinos, Caxa d'estalvis y Banc. Sa encontrada, resguardada per les serres de l'Aguila y Montgròs, es de dolça temperatura, fértil y plana, y se trova creuada pel ferrocarril directe á Çaragoça y Madrid, y per tres carreteres.

Era, donchs, merexedora aquella vila del afecte que li professá En Balaguer, y no duptém que'ls seus fills, los ilustrats vilanovins d'avuy, sabrán conservar l'hermós y riquíssim llegat que'ls hi va fer aquest home il·lustre que ab tant d'amor y entusiasme va crear, per honra de Vilanova y Catalunya, un centre de cultura y de il·lustració que pot posarse per damunt de molts que tenen més anomenada.

En vá seria intentar fer la ressenya en aquestes planes de tot quant guarda aquell magestuós edifici, alçat prop de la Estació del ferrocarril, qual inauguració tingué lloch lo dia 26 de octubre de 1884. Tan sols nos concretarém á esmentar les obres més capdals que en ell se guardan, començant pel seriós saló-biblioteca, que estotja passat de 36.000 exemplars, sobressortint entre ells les obres de Ausias-March y de Marco Polo; una notable colecció d'obres dels poetes provençals y altra importantíssima sobre l'Orient y l'Extrem-Orient, ademés de cinquanta cinch edicions del *Quixot*; un Evangeli policromat del segle XV, que fou del *Concell de Trenta de la Universitat de Vilanova y Geltrú*; alguns estranys exemplars que foren de la Biblioteca de Poblet, en quals rojes tapes de pergamí hi lluhexen lo segell y nom del generós infant Don Pere de Aragó, y molts altres que, gracies á la activitat y profons coneixements del señor bibliotecari, se trovan cuydadosament catalogats y classificats en aquells arma-

ris, insuficients ja per tantes joyes. Guardats á l'arxiu, hi há gran nombre de volums formats per valiosos originals de Lluís Cuxet, Jaume Tió, Pare Isla, Teodor Llorente, Jaume Boix, Carme Sylva, Mistral, etc., com també molts llibres que foren de escriptors tan il·lustres com Hartzembusch, Ayala, Núñez de Arce, Josepha Massanés, Fastenrath y de la Reyna de Rumania.

Passant del saló biblioteca á la sala de pintura, l'un enfront de l'al-

CASA DE SANTA TERESA.—RETAULE DEL CAPSAL DEL LLIT.
(Fot. de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

tre, podém admirar los hermosos quadros allí guardats, hon s'hi veuen representades totes les escoles y tendencies, com ho demostra lo trovarhi los noms de Fr. Joan B. Mayno, Theotocópuli *el Greco*, Zurbarán, Morales, Espinosa, Jordaens, Crayer, Watteau, Giordano Lucca, Viladomat, Flauger, Carducho, Escalante y tants y tants altres que brillan esplendorosament en la esfera del art. També s'hi veuen una bonica copia de Tiziano y dues de Velázquez y, ademés, en la pintura moderna, s'hi trovan firmes tan reputades com les de Alvarez Dumont, Amérigo, Borrás, Hispaleto, Jover, Laredo, Luna, Palmaroli, Richar, Sorolla, Zapater, Galofre, Urgell, Vayreda, Masriera, E. Serra, Torrecassana, Carbonell, Montserrat, Llaverías, Martí, Alsina y, en fi, tots los noms, que no son poch, que sobressurten en lo camp de la pintura catalana y mantenen avivat lo caliu del renaxement de la nostra terra, se anomenin Fortunys ó Cavas, Meifrens ó Baixeras, Tamburinis ó Casas, Riveras ó Barrans.

No menys important y nutrida es la sala *Maria*, ahont se trova la escultura. Allá hi há la estatua « Llucrecia » d'En Campeny y les de « Sant Pau » y del « Dante » d'En Sunyol, acompanyades d'altres varies dels germans Vallmitjana; lo sentit grup d'En Fuxá, « La senyal de la creu » y les estatués de « Job », « Ferrer de Blanes » y « Santa Teresa de Jesús » d'En Pere Serratosa. D'En Josep Compeny, net del autor de la « Llucrecia », hi há la alegòrica representació del « Escándol »; « Resignació » d'En Clarassó, « Lo mártir cristiá » d'En Querol y un preciós Crist de l'Atxé. Adornan, ademés, la sala, cinch estatués funeraries d'En Nobas, la « Mignon » de Marinas, y una « Bacant » de Marcel de Foret, acabant de arrodonir aquesta secció varies escultures de Carbonell, Tasso, Duque, Claramunt, Vallmitjana, Carretera y altres. Completan la riquesa de aquesta sala una colecció de detalls arquitectonichs de la catedral de Çaragoça, de Poblet; dues bales de pedra, una pedra sepulcral de 1340, un capítell romá, trovat aprop de Vilanova, y la « Carassa », que figurava al carrer de aquest nom á Barcelona.

En la part superior de les parets de aquesta sala hi há hagut necessitat de colocalhi alguns quadros, entre ells alguns del *Greco*, Viladomat, Flauger, etc.

MUSEU BALAGUER: FRAGMENT DE LA SALA ISABEL.
(Fot. de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

Lo corredor que comunica aquesta sala ab la anomenada de *Isabel*, està ocupat per una colecció de buydats de bustos, entre 'ls que sobresurten la *Niobe*, la *Venus de Milo*, lo *Fals Sèneca*, *August*, *Zenón* y un cap de galo moribunt, entre 'ls antichs, á més de quatre maniquís, un home y una dona filipins y ddes armadures completes xines. Entre 'ls bustos moderns hi há'l d'En Pi-tarra, Manel y Prósper Bofarull, Pío IX, Dant, López de Ayala, Alfons XII, Sagasta, Jovellanos, Toda y Gumá. Alguns alts relleus decoratius, un representant la sagrada *Cena* y altres ab retratos de Oló-zaga, Topete, Churruca, etc., y á més les mascarelles mortuories de Casado, Fortuny y Mañana.

Y per últim, entrém al saló *Isabel* ja esmentat, hon hi trovém una bonica colecció de rajoles de València, distingintse una de 112 peçes representant á Sant Antoni Abat; altra de 80 ab lo retrato de Sant Felip Neri; una d'una sola peça que figura la imposició de la casulla per la Verge y un àngel á un bisbe, y 10 més ab escuts nobiliaris, 4 de escenes valencianes y moltíssimes d'altres.

Entre 'ls plats sobresurten la colecció de reflexos metàllics, los alarbs, los xinos, los filipins, inglesos, alemanys, mallorquins y de fabricació de Alcora, junt ab una colecció complerta de pots de apotecari. Hi há també un retrato d'En Balaguer en ceràmica y un budha xino.

Lo monetari, instalat en aquesta metexa sala, es importantíssim á tot serho, figuranthi alguns milers d'exemplars de tots los païssos. Entre les medalles son importants la colecció de les italianes, de Lluís XIV y la argentina, que conté aprop de mil exemplars.

També hi há dos altars antichs, un piano filipí y cinch ánfores romanes. Resguardats dins d'una vitrina, s'hi conservan una nombrosa colecció de vidres, molts d'ells catalans, de gran valor; varies morratxes, alguna adornada ab cintes y flors artificials, una copa de fabricació inglesa, un vas tallat en cristall de roca y altres vasos policromats de últims

del sigle XVIII. En aquesta metexa vitrina hi há també la colecció de ferros vells, sobressurtint cinch estreps de muntar, algú d'alarb; un picaportes; un clau d'una porta de la Alhambra de Granada, altre de Sant Joan de Puerto-Rico, arrancat al abandonar aquella ciutat l'exèrcit espanyol, y altre de les possessions que té á Aragó la comtesa de Teba, ex emperatriu de França.

No podém acabar aquesta barroera explicació del Museu de Vilanova sense fer esment de la *Casa de Santa Teresa*, anomenada així en memoria del nom de la mare del il·lustre fundador de la Biblioteca, casa que, si be en un principi va ser seta pera residencia d'ell, de mica en mica s'ha convertit en una ampliació del Museu, puix totes ses sales están curulles d'obres d'art, particularment de les de nostra terra.

En aquells salons, dels que n'oferím una mostra á nostres llegidors, van prendre forma les inspirades estrofes del *Remiatge de mon ànima*, escrites segurament damunt de aquell escriptori antich que tant ell prefería, després d'amararse d'inspiració cristiana enfront del retaule de Nostra Senyora de Montserrat, patrona de Catalunya, que tenia constantment á la espona del seu llit.

En aquelles metexes sales y dintre de riquíssim armari, s'hi guardan les joyes y trofeus guanyats pel plorat poeta en lluytes gentils y poétiques, á les que tant impuls va donar ab sos entusiasmes per la Patria, la Fe y l'Amor, hermosa trilogía dels Jochs Florals, dels que fou un dels primers restauradors.

¡Descansi en pau lo inspirat cantor de nostres tradicions! ¡Qué'l preuat monument que va llegar á Vilanova y Geltrú y que perpetuará'l nom de Víctor Balaguer, sia la base de la prosperitat de aquella vila, y que Catalunya tota procuri que l'obra realisada por un dels seus fills donga tots los resultats que d'ella son d'esperar y s'haurá afermat un puntal més de la renaxensa de la nostra patria.

GENT DE CASA, PER MARIANO FOIX.

— Ja li tinc dit, senyora Rosa; no deixo diners sinó ab l'interés del 80 per 100.

LA NOVA CASA DE "LO RAT-PENAT"

Ab motiu de inaugurar-se'l nou local que al carrer del poeta Querol ocupa actualment la societat valencianista, tingué lloch anit una solemne vetllada, en la que'ls amadors de les glories valencianes donaren una prova més de llur bon gust y de llur enginy.

La entrada al edifici ja predisposava á rebre la grata impressió que produhían ses espayoses dependencias.

Grupos de plantes destrament combinats y una profusa il·luminació que arreu se notava, demostravan evidentment que *Lo Rat-Penat* estava ahir de festa.

Y axó quedava confirmat al penetrar dins lo gran saló, de forma quadrilonga, decorat ab riquesa y severitat.

Assegut en una de les otomanes que s'estenen de cap á cap de saló, la vista se recreava contemplant aquella renglera interminable d'ex reynes de ja passats Jochs Florals, totes hermoses, totes dignes de figurar en lloch tan honrós, que, sense exageració, podria molt be anomenarse, per aquells magnífichs quadros, *Galeria de la gentilesa*.

Per damunt de la esmentada galeria, y com á fris, hi campejavan escuts de les diferents regions d'Espanya; y en la testa del saló, damunt l'estrado, s'hi veyia, sota magnífich dossier, lo retrato de la darrera Reyna de la Festa.

En lloch preeminent, y presidint lo conjunt, s'hi destacava una superba senyera.

Era la gloriosa Senyera de les quatre barres.

L'acte començá á les nou, ab la sinfonia de *Mignon*, executada al piano per lo senyor Arrieta.

Seguidament, lo President de la Societat, don Honorat Berga, llegí un

correcte y apropiat discurs, en lo que ab acert tractá del regionalisme y dels fins que perseguía *Lo Rat-Penat*.

Lo senyor Berga se mostrá partidari de que's concedesca una ampla descentralisació, á fi de que pugan espletar llurs energíes les regions y municipis d'Espanya; definí la idea regionalista, que no es, com alguns pretenen, lo separatisme que condemnan tots los bons espanyols; s'estengué després en atinades consideracions sobre tan importants temes, lo qual li valgué ésser calorosament aplaudit per la selecta concurrència, que l'havía escoltat ab la més fonda atenció y ab lo major silenci.

Després llegiren poesíes, que foren molt celebrades, los senyors Arroyo, Espiau, Thous, Palanca, Bodría, Cebrián, Cabrelles, Fuster, Almela y Muñoz Barrachina.

Tots los poetes foren justament aplaudits, en particular l'element jove que, al presentarse ab l'apocament propi del novell, però ab lo cor sado llat de sentiment y ab lo cervell ple de idees, fa concebir per al pervenir falagueres esperances.

La música alterná ab la poesia.

Lo tenor senyor Avila cantá ab molt gust una *Sempre viva*, lletra del senyor Bodría y música de don Eugeni Amorós, y además una cançó titulada *Lo niu desert*, lletra del senyor Palanca y música de don Ramon Martí.

Lo senyor Tortajada cantá ab destresa una *Trova valenciana*, del malaguanyat Víctor Iranzo, posada en música pel mestre Penella.

Los senyors Amorós, Penella y Martínez acompanyaren al piano als senyors Avila y Tortajada, conseguint tots aplaudiments en gran.

La vetllada va acabar ab quatre paraules del president senyor Berga, qui doná les gracies á la concurrència que havia honrat ab sa presencia la festa del *Rat-Penat*, y oferint la nova casa á tots los qui sentin bategar son cor per amor de les coses de la terra.

Quan encara se sentían los picaments de mans, se rebé un telegrama de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA de Barcelona, felicitant al *Rat-Penat* y adherintse al acte.

Moments després recorriam los salons de la societat, ahon s'hi trovava instalada una exposició de les obres impreses premiades en los Jochs Florals, y d'altres que, sense serho, ha influít en llur publicació la societat valencianista.

La primera secció se componía de quaranta vuyt obres, contantse entre elles, travalls de tanta importancia com lo *Diccionari de impresors*, del senyor Serrano Morales; lo *Diccionari de artistes*, del baró de Alcahalí; la *Historia dels gremis*, del senyor Tramoyeres, y la que sobre dit tema escrigué lo Marqués de Cruilles.

També hi figuravan les obres dels senyors Chabret Balbas, Llombart, Martí Grajales, y altres, sobradament coneguts dels aymants de la literatura.

Entre les obres no premiades, qual nombre pasa de 60, s'hi contavan lo *Llibret de versos*, de don Teodor Llorente, y les poesíes coleccionades dels senyors Labaila, Iranzo, Puig Torralba, Bodría, Badenes y Trenor; com també travalls històrichs dels senyors Martínez Aloy, Vives Liern, Taria, Juaneda y alguns més, que tal vegada no recordém en aquest moment.

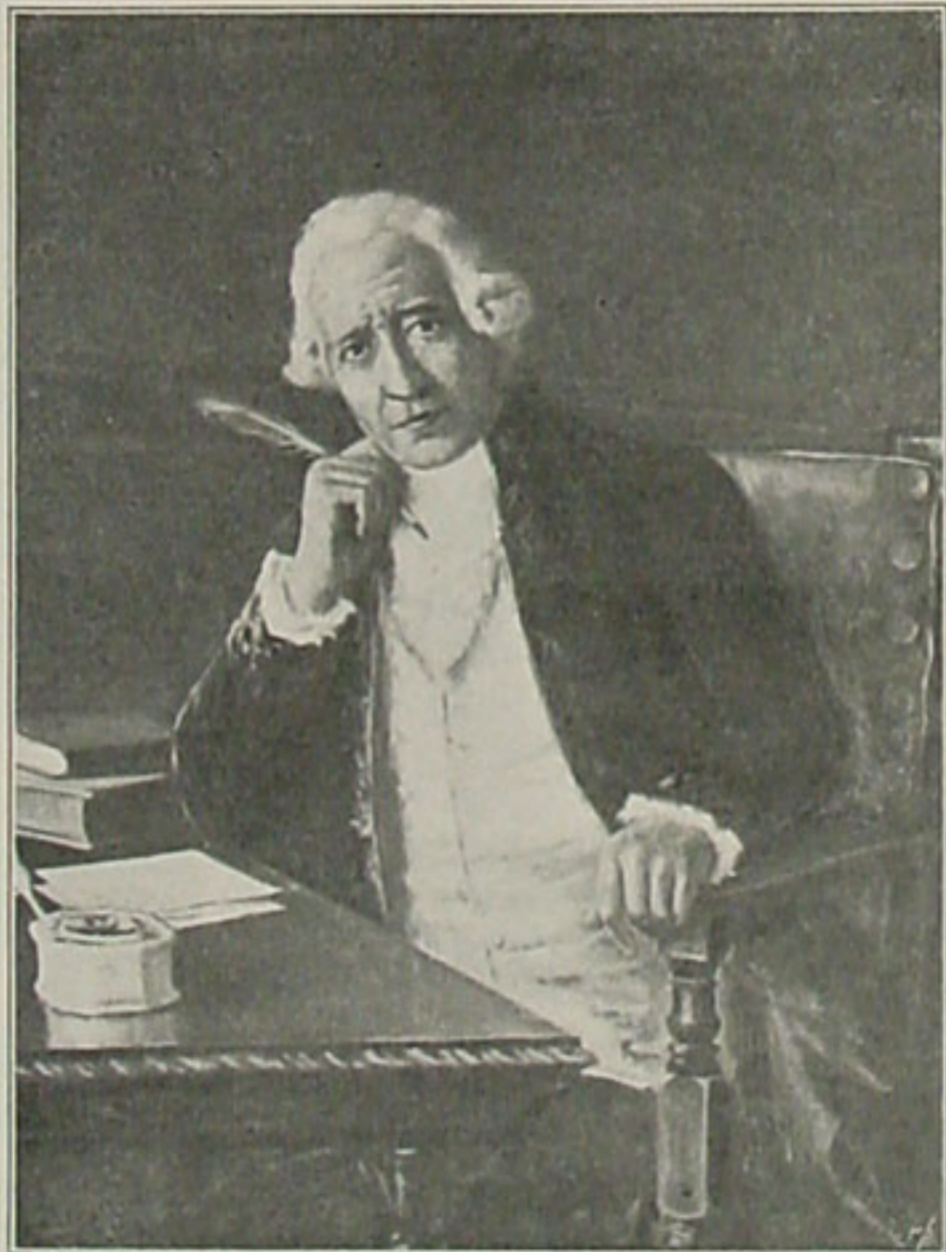
Per lo esmentat se comprén lo molt que la literatura regional déu estar agrahida á *Lo Rat-Penat*, essent la dita exposició una demostració palpable de la bondat de la tasca que, de alguns anys ençá, está realisant la patriòtica societat.

Sabém també que les seccions de Arqueología, Literatura, Música y Belles Arts están animades dels millors desigs per al present curs académich, y es digne de lloança la tasca que s'han imposat los senyors socis, per á aumentar y agrandir los llores ja conquistats.

Reben ab tal motiu, des de aquestes planes, una forta encaxada los nostres amichs de Valencia; y prengan com á divisa, en llur noble empresa, la encoratjadora paraula *Avant*.

J. PORTALS Y PRESAS

Valencia, 23 janer 1901.

DR. FRANCISCO SALVÁ Y CAMPILLO, retrato per J. M. Marqués.

NAT LO DIA 11 JULIOL DE 1751. — † 13 FEBRER DE 1828.

LA REYNA VICTORIA

L'INMORTAL historiador anglès lord Macaulay, burlantse dels apologistes sempiterns del passat, diu ab ironia que tal vegada en lo sigle XX se parli del temps de la Reyna Victoria com d'una època «en que Inglaterra era lo que tenia de ser, estant unides totes les classes socials, sense que'ls richs oprimissen als pobres, ni'ls pobres en-

vejessen als richs». ¡Quí tenia de dirli al gran escriptor que aquella nova centuria, tan llunyana aleshores, encara la veuria començar la jove Soberana del Regne Unit l'any 1849, en que ell feu la esmentada profecia!

Realment pocs regnats se trovan en la Historia tan llargs y esplendorosos com lo de la difunta Reyna d'Inglaterra. ¡Quántes fetxes de gloria

pel poble anglès en aquests sexanta quatre anys que ha dominat la neboda de Guillem IV! Si la influencia personal d'aquesta ha estat ben poca, com correspón en un país constitucional, son nom no dexa d'anar lligat ab tots los progresos y avenços de la gran nació en lo sigle que acaba de transcórrer. Nasqué Victoria I, lo 24 de maig de 1819; per son pare Eduart, Duch de Kent, descendia de Jordi III, de qui aquell era'l quart descendent. La seva mare, Lluisa Victoria, era de la casa de Saxonia-Coburg. Des del any 1820, en que finá'l Duch de Kent, fou proclamada sucesora al Trono la tendra princeseta. Ab aquest destí, la seva educació fou escullida, com s'acostuma á fer á Inglaterra, y al meteix temps que la Duquesa de Northumberland li ensenyava la literatura y les Belles Arts, lord Melbourne la familiarisava ab lo mecanisme del sistema polítich anglès.

Proclamada Reyna lo 20 de janer de 1837, mantingué en lo Ministeri á lord Melbourne, ab gran despit dels *tories* ó conservadors. Però sempre cumplí Victoria I ab sos més estrictes devers constitucionals. Sir R. Peel, Disraeli, Palmerston, Russell, Gladstone y Salisbury, han anat ocupant la Presidencia del Ministeri, que en aquell país sense militarisme es la primera dignitat de fet. Ademés lo llarch funcionament del sistema representiu ha permés que'ls cambis polítichs se realisín sens sotregades ni caygues, com en altres nacions de geni inquiet y turbulent. Aixís, lords Wellington y l'Palmerston pogueren portar á cap la emancipació dels Catòlics y Sir R. Peel la reforma aranzelaria ab ses célebres lleys de cereals, que introduhian lo lliure cambi. Ab tot y la oposició violenta de Bentinck y Disraeli, l'infatigable Cobden feya triófar la llibertat de comerç, que Napoleon III acceptava l'any 1860, al firmar lo célebre Tractat, objecte de tantes y tan animades discussions, en la Premsa y en la Tribuna. També la emancipació dels Juheus se tractá acaloradament per aquells anys, resolventse á favor d'aquests per la inciativa de Disraeli, després lord Beaconsfield, interessat personalment en la qüestió. No poden oblidarse tampoch les candentes polémiques sobre les Associacions Obreres; Marx fundá á Londres *L'Internacional*, y des de allavors á Inglaterra s'han acullit sempre los desterrats de tots los païssos, establint allí llurs focos de revolució. Ab tot, la Gran Bretanya se'n ha lliurat sempre per l'esperit tradicionalista que hi regna, millor guardiá que'ls exércits permanents.

L'any 1840 la Reyna Victoria's casá per amor ab lo prímpcep Albert de Saxonia-Coburg-Gotha. Aquest matrimoni, com de tants altres monarques d'Europa, fou un model de ditxa conyugal. Vuyt fills sortiren d'aquesta unió: Victoria, casada ab lo que fou Frederich III d'Alemanya; Albert Eduart, avuy Rey d'Inglaterra; Alfret, Duch d'Edimbourg; la Prímpeca Elena; la Prímpeca Lluisa Carolina; Artur Guillem, Duch de Connaught; Leopold, Duch d'Albany, y per fi, la Prímpeca Beatriu, qui acompanyava constantment á la seva mare. La mort del Prímpece Albert causá un abatiment tan pregón á la Reyna, qu'estigué cinch anys sens obrir personalment les Cambres lligislatives, y fins se parlá d'una Regencia. Lo respecte y la fidelitat del poble anglès s'oposá á aquests pen-
saments.

A tot axó havian tingut lloch les guerres de Crimea y Xina, hon Inglaterra's baté al costat de França, que, regida per Napoleon III, seguía los projectes de Tayllerand. Lo Duch de Morny s'inclinava per Rússia, però l'Emperador sentia molt la influencia inglesa, lo que no obstá per que les relacions se fessen molt tívants en certa ocasió y s'arrivés prop d'una ruptura. Quan la terrible guerra de 1870, Inglaterra's decantá cap als prusians y allotjá al destronat Emperador, qui somniava una Restauració, molt provable quan esdevingué sa mort.

L'antagonisme d'Inglaterra y Rússia se mostrá ben palpablement després de la guerra turco-russa, en que per mediació d'en Bismarck s'arrencaren á aquella gran potencia los fruyts de sa costosa victoria. May ha perdut l'Imperi moscovita la ocasió de venjarse, com ha fet cruelment al Assia y com pensava acabarho lo difunt Mouravieff, ab sos intents d'intervenció al Transvaal, sospesos per sa impensada mort. A despit de tot, l'engrandiment territorial del Imperi Inglés ha crescut de día en día, gracies á sa política expansiva y colonisadora.

L'any 1876 se proclamá solemnement Emperatriu de les Indies á la Reyna d'Inglaterra, coronant la obra de Clive y dels Warren Hastings, com també la dels Duplex y Sally, que tant lluytaren per Lluís XV en aquelles llunyanes y maravoloses regions orientals. No ha anat sense horribles guerres la possessió de la India, haventhi ocorregut trágiques escenes pels anys 1837 y 1857, que recordan les més espantoses de la Revolució Francesa. Després d'una lluyta gegantina y d'una severa repressió, lo predomini británich s'ha afermat definitivament. Lo meteix pot dirse del Afganistán.

Les dilapidacions del Jédivé Ismail pemetren als inglesos apoderarse d'Egipte y de fet del Canal de Suez. La possessió del Sudán ha estat obra de temps, però, á la fi s'ha venjat la mort de Gordon y les humiliacions dels orgullosos insulars. Poch á poch, la influencia británica s'ha anat estenent per Africa, molt sovint sens reparar en medis, com ara meteix ne veyém exemples ben clars. Ab tot y la competència de França y Alemanyia, Inglaterra conserva sa supremacia. Fora ab tot molt injust, negar l'impuls que ha donat al moviment autonomista, reconcentrant la personalitat de les colonies, concedintlos hi una veritable administració lliure y una representació de debó, en lloch d'ofegarles ab una estúpida rutina uniformista. Aixís lo Canadá y Australia, lo meteix que'l Cap de Bona Esperança constituexen nacionalitats, sense que á ningú se li ocórrega tassarles de desafectes á la Metròpoli, tenintles en una situació escepcional.

Lo gloriós període que tanca la mort de la Reyna Victoria no ho es sols per la prosperitat material, sinó per l'avenç intelectual. La Filosofia y la Sociología, la Economía política y les Belles Lletres, les Arts y la Literatura, han tingut moments brillants,

dexant recorts inesborrables. ¡Cóm oblidar los noms de H. Spencer y Stuart Mill, de Macaulay y Dickens, de Thackeray y Handon, de Max-Muller y Hallam? Les ciencias físiques y matemátiques han realisat avenços de primera magnitud en aquell país enginyós com pochs altres. Los noms de Faraday y Tyndall, Brewster y Crookes, son suficients per demostrarho.

Si en les ciencias méiques lo seu treball no arriba al dels pacients habitants del Centre d'Europa, en cambi lo descubrimet de Joseph Lister, creador de la Antisepsia y fundador, per tant, de la cirujia moderna, es d'aquells que no té rival en cap altra part del món.

Sols la terrible X del Africa Austral s'alça amenaçadora, com nova Sphinx, en l'horitzó del pervindre d'Inglaterra. La Reyna Victoria ha mort adolorida, sens haverla pogut veure desaparéixer.

En sos vuytanta un anys de vida ¡cuántes guerres no ha contemplat acabar! ¡cuántes revolucions no ha vist esclatar y apagarse! Sols aquella campanya, anunciada com un passeig militar, sembla sense sortida possible, y la vella Soberana mort trista y decayguda, com August després de la derrota de Varo, qui sab si presentint les primeres senyals de la decadencia del colossal Imperi!

MR. JOSEPH GARCÍA ROBLES,
autor de la peça de música que acompanya aquest número.
(Fot. Audenard.)

W. COROLEU

NOSTRES GRAVATS

HORES D'ANGUNIA, DIBUIX DE A. UTRILLO.

Ab un breçol, un infant y una mare, pinta l'artista un dels més inspirats y sentits quadros de la vida real, de la que hem de passar en aquesta vall de llàgrimes. Quina mare no sentirà bategar lo seu cor, contemplant lo dibuix que reproduhim á la primera plana? Quina será tan afortunada que, al fixarhi'ls ulls, no se'ls senti humitejats del recort d'hores d'angunia y desconhort, passades amargament vora'l breçol...? ¡Pobres mares!

LO DOCTOR FRANCISCO SALVÁ Y CAMPILLO

La Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona dedicá'l día 30 de desembre últim una vetllada necrològica á la memoria d'aquell ilustre físich y sabi metge catalá, en la qual va descobrirse'l retrato que avuy reproduhim.

Ben merecuts se tenia tals honors qui, com lo doctor Salvá, fou un metge ilustradíssim, catedràtich eminent, gran propagandista de la vacuna, ferm partidari de la ensenyança pràctica y creador de la ensenyança clínica, arriant son amor á la ciencia fins al punt de llegar son cos per á que'ls estudiants li fessen la autopsia.

Peró si com á metge y catedràtich es digne de respecte y consideració, com á físich y home d'estudi mereix la veneració del món enter, puix fou un dels primers que conegué y aplicá la electricitat, inventá y modificá molts instruments de física, y finalment inventá lo telégrafo, lo cable y pressentí la telegrafia sense fils. Nasqué á Barcelona'l día 11 de juliol de 1751, y morí'l 13 de febrer de 1828.

PASSEJANT PEL PARCH.

LOS HOSTES ARGENTINS

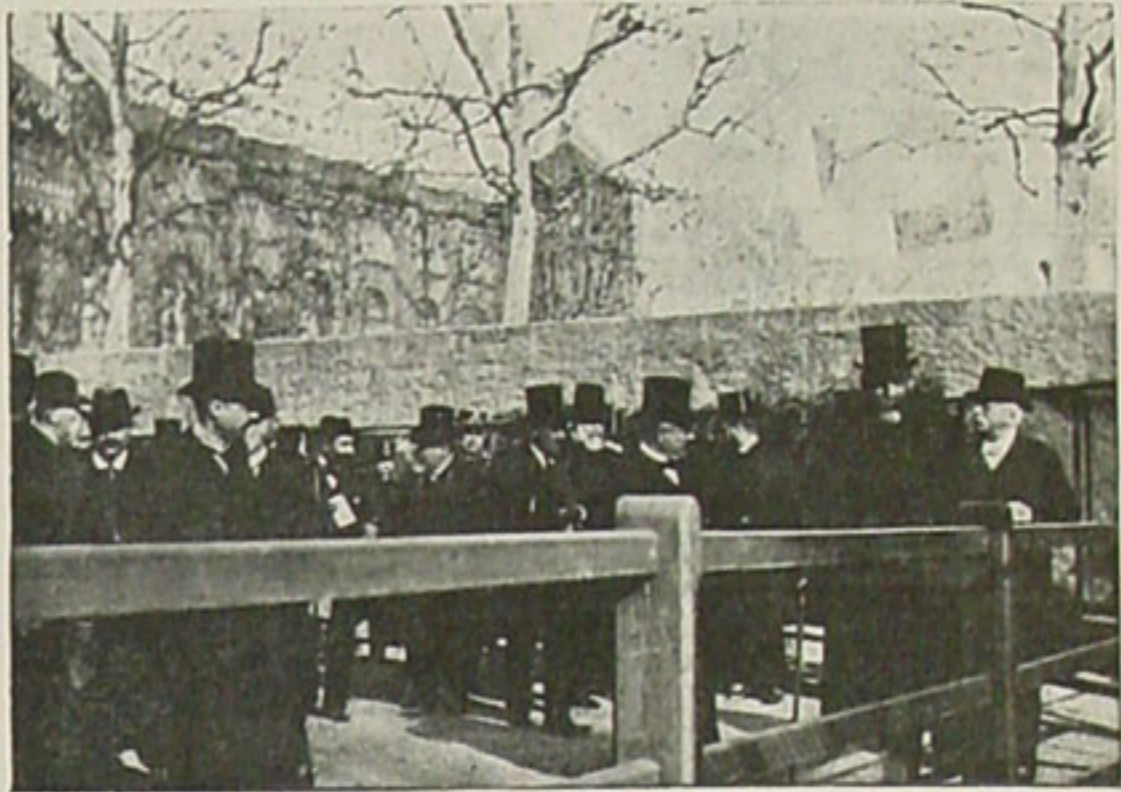
En lo vapor *Alfonso XIII* arribaren lo día 21 del prop-passat janer, procedents de la República Argentina, l'Alcalde de Buenos Ayres, don Adolf S. Bulbrich, lo seu secretari senyor Williams, lo marqués de Fontville y alguns individus de la familia del senyor Intendent general.

Anaren á rébrels les autoritats d'aquesta ciutat y alguns representants de les principals associacions de la metxa, y, durant los dies que han estat á Barcelona, tant los uns com les altres han procurat obsequiar als distingits hosts americans.

L'endemá de la arribada lo nostre Ajuntament organisé en son obsequi un esmorzar al Parch, precedit d'un passeig per aquells jardins y visita als museus y colecció zoològica allá instalats, en qual ocasió nostres redactors fotogràfichs recolliren les notes que avuy oferim á nostres llegidors.

Los argentins se mostran admirats de aquesta capital, de la que se'n portan una impressió favorabilíssima.

LOS HOSTES ARGENTINS.—(Fots. de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA.)

VISITANT LA COLECCIÓ ZOLÒGICA.

LO MESTRE GARCIA ROBLES

Encara que sos dos apellidos indiquin lo contrari, lo senyor García Robles es fill de Catalunya y catalá de debó, no sols perque vegé la llum primera á la simpática y patriòtica vila olotina, sinó perque sent ab tota la força, ab tot l'avassallador impuls de que'l cor es susceptible, l'amor que tots los bons catalans sentim per tot lo que respira lo flayrós y encoratjador ayre de nostra terra venerada.

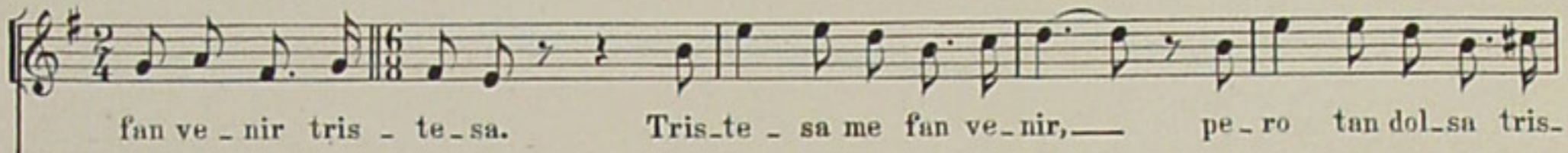
En quant als mérits artístichs d'aquest mestre, honra de la moderna música catalana, son nombrosos é indiscutibles. Me limitaré, á causa de la falta d'espai, á recordar que es l'autor del celebrat poema líric *Garraf*, escrit á instancies d'un conegut y acudalat protector de les Belles Arts catalanes; de l'hermosíssima cantata *Catalonia*, que'l llorejat «Orfeó Catalá» actualment té en estudi; del chor *La Bandera Catalana*, que la esmentada societat choral ha passejat victoriós per tot Catalunya; y finalment, de la ópera *Julio César*, de la que se'n donaren á conèixer al públich alguns fragments en una serie de concerts organissats en lo derruit Teatre Espanyol y que foren estrepitosament aplaudits.

Y si aquestos no fossen suficients per á fer sobressortir la personalitat musical del senyor García Robles, bastaría dir que ha col·laborat diferents vegades ab literats catalans tan distingits com son: en Francesch Matheu, n'Oller, en Picó y Campamar, en Thos y Codina y en Riera y Bertrán, de qui es la lletra de les *Folles* que acompanyém ab aquest número. La característica de la música d'aquest insigne mestre consisteix en l'esquisit sentiment de que está amarada y en la espontaneitat y fluidesa en lo desenrotll de la melodia, axís com també en l'esperit de patria que campeja en moltes d'elles, y en sa factura més que correcta, irreprotxable, y una de ses millors qualitats es sa compenetració completa ab la composició literaria que interpreta.

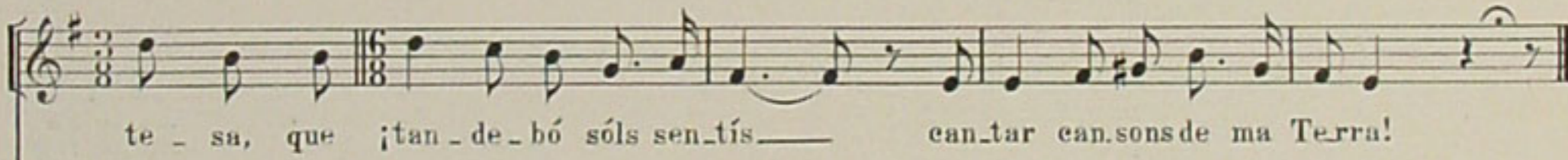
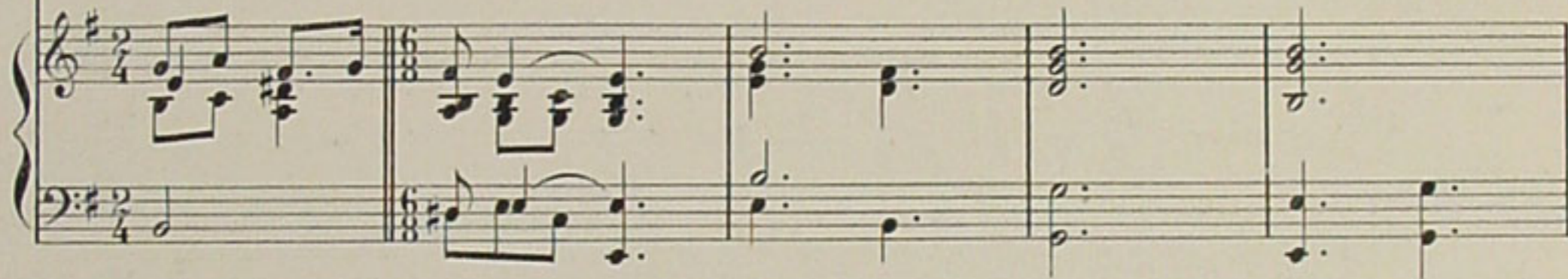
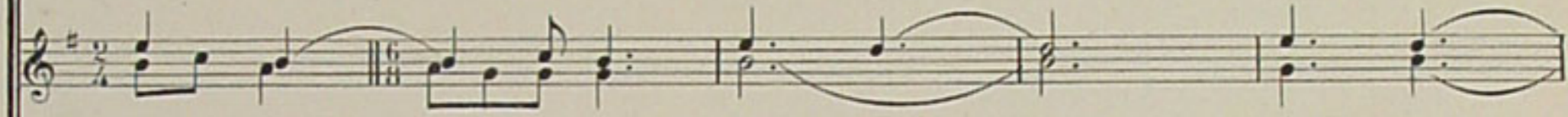
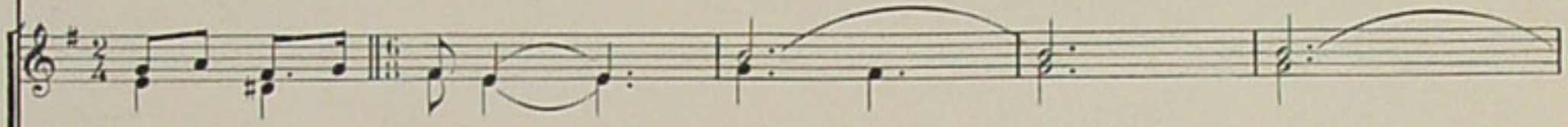
Entre ses composicions musicals més celebrades, además de les que ja hem esmentat, hi figuran l'*Allegro deciso*, escrit per á sis pianos á quatre mans; una *Gavota*, un *Imromptu*, un *Wals de Concerto*, una *Pavana*, una *Elegia*, dues *Doloras*, una *Pastorella*, la melodia per á violí y piano *Anyorança*, la meditació *¡Qué solos se quedan los muertos!*, un *Himne á la Primavera*, per á chor y orquesta, y la marina *Retorn*, además de gran nombre de composicions de caràcter relligiós.

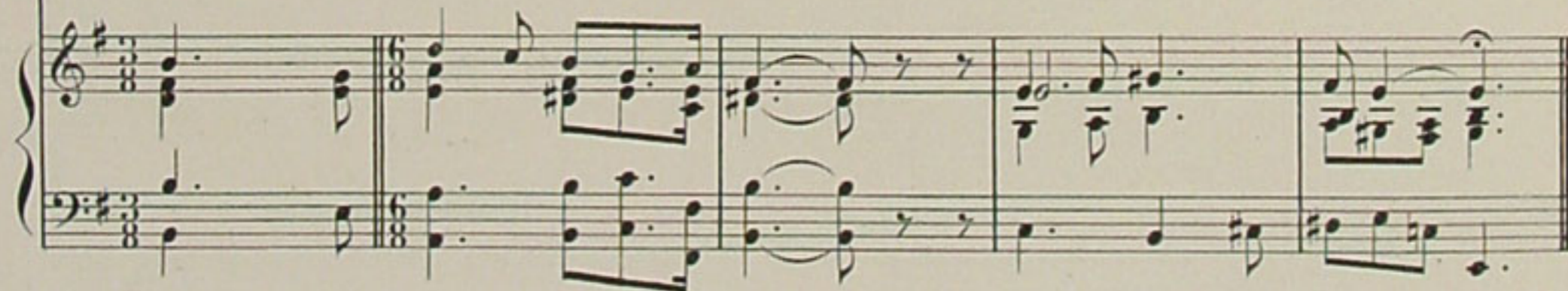
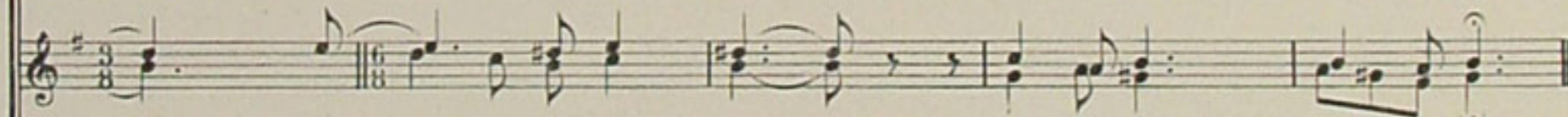
LA FILLA DEL INTENDENT.

fan ve - nir tris - te - sa. Tris - te - sa me fan ve - nir, — pe - ro tan dol - sa tris -

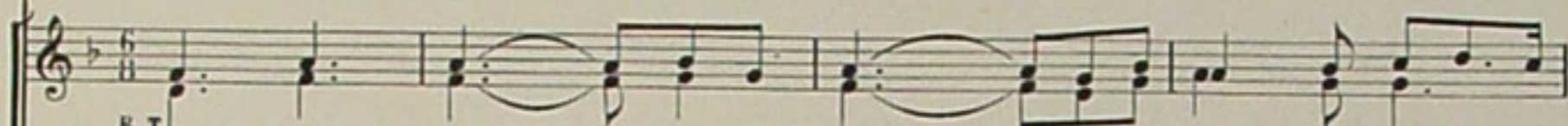
te - sa, que ¡tan - de - bó sóls sen - tis — can - tar can - sons de ma Terra!

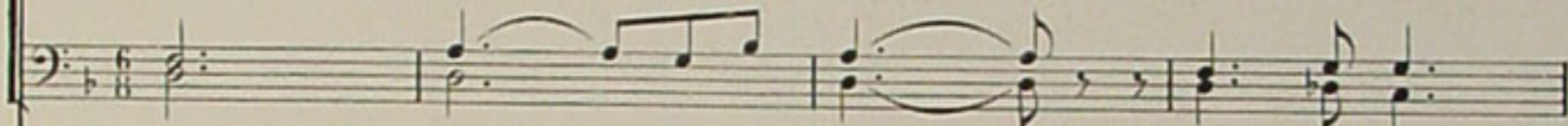
II.

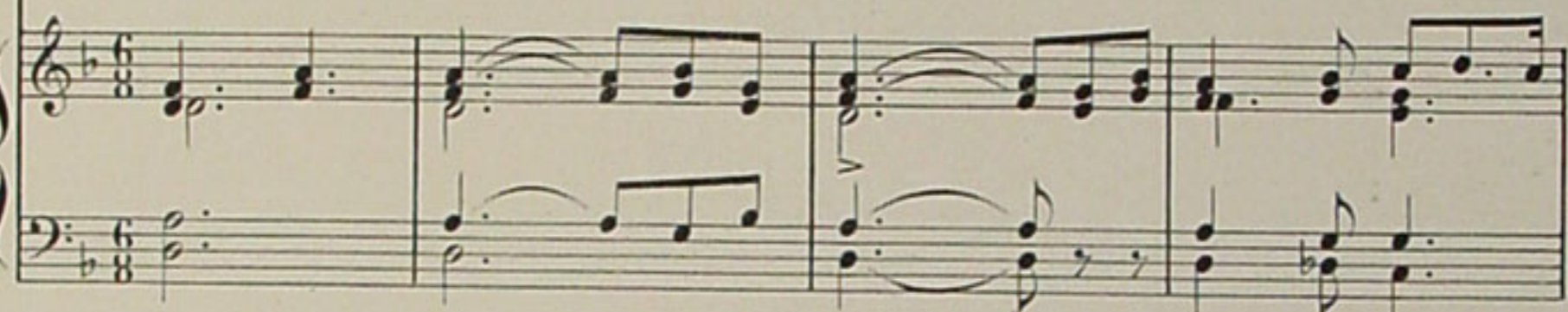
Moderat un poch més lent.

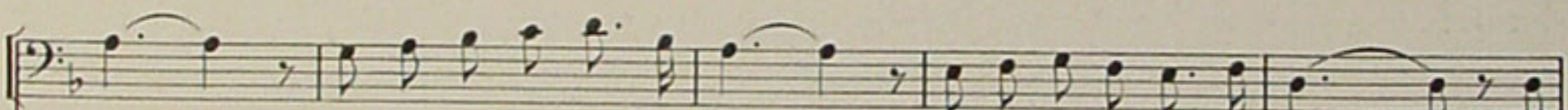
Baix sol.
 La neu d'a-que-xas mon-ta-nyas es la que'ns porta lo

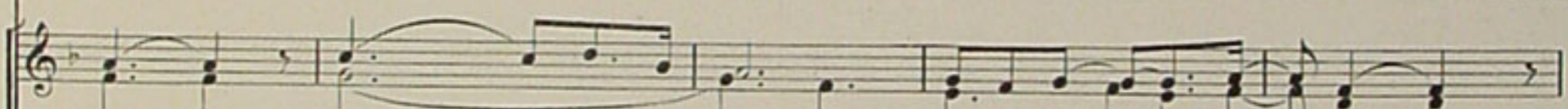
Tiples.
 B.T.

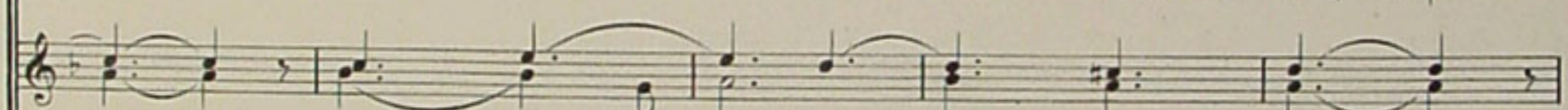
Tenors.
 B.T.

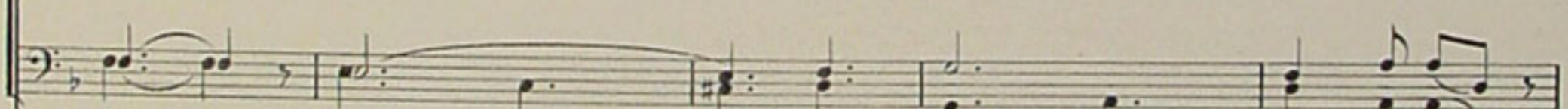
Baixos.
 B.T.

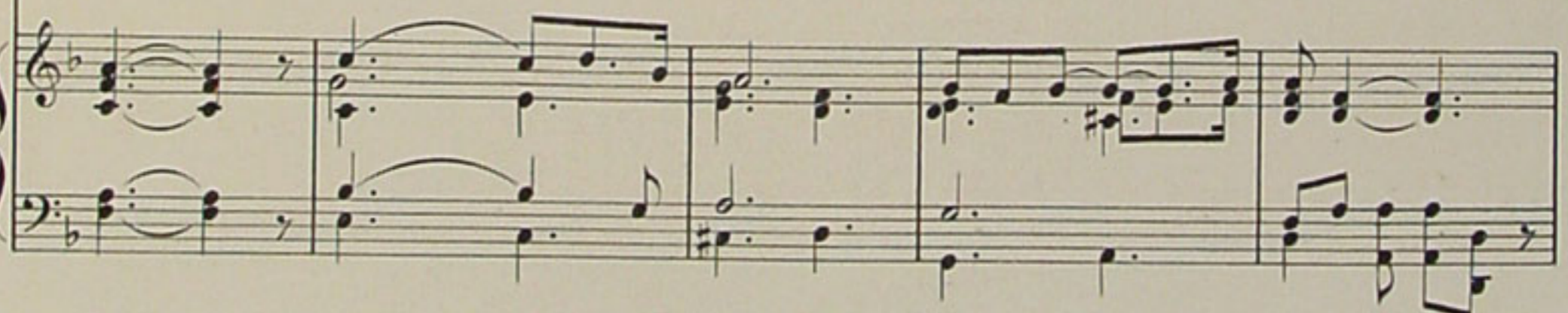
Piano.

 fret, — i y tan bo-ni-eas que son — to-tus co-ber-tas de neu! — Blan-

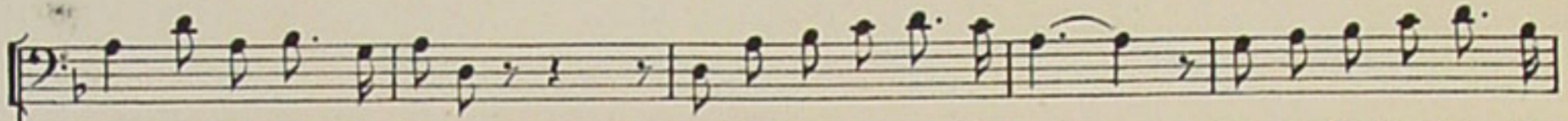

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

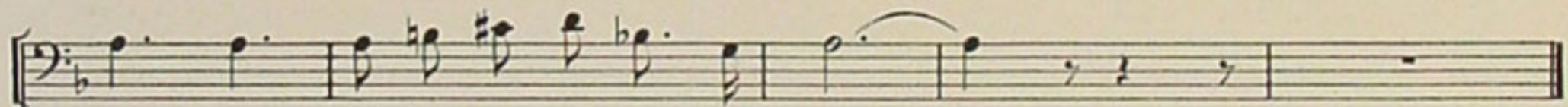
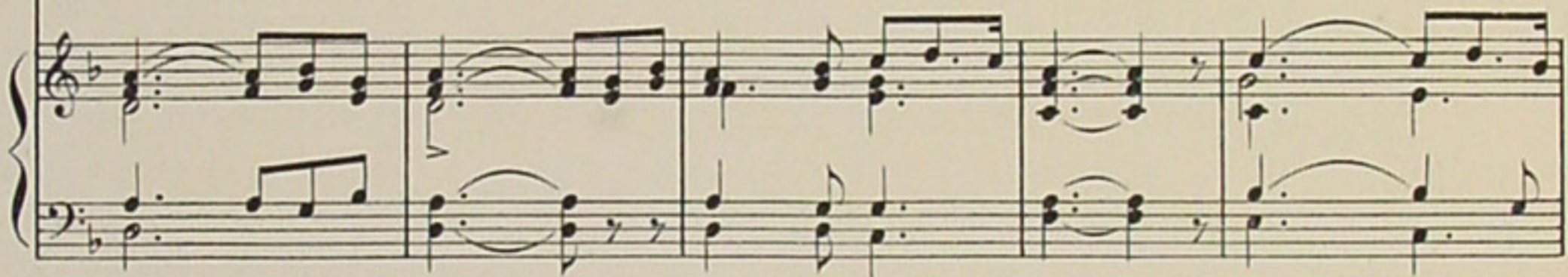
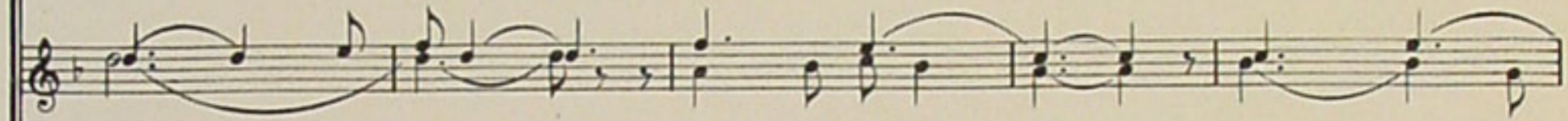
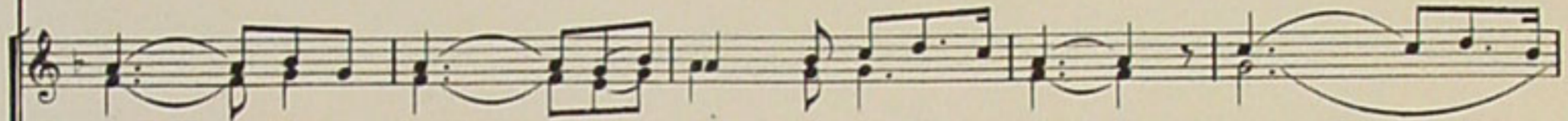
4

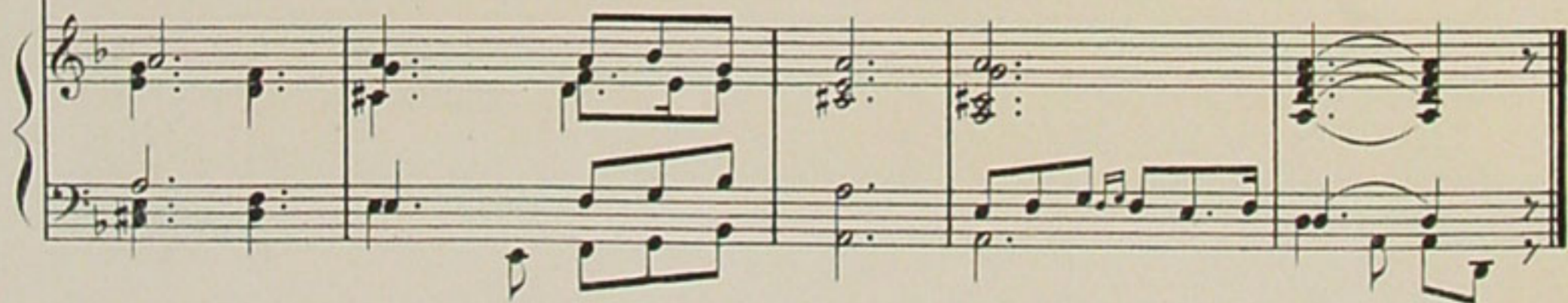
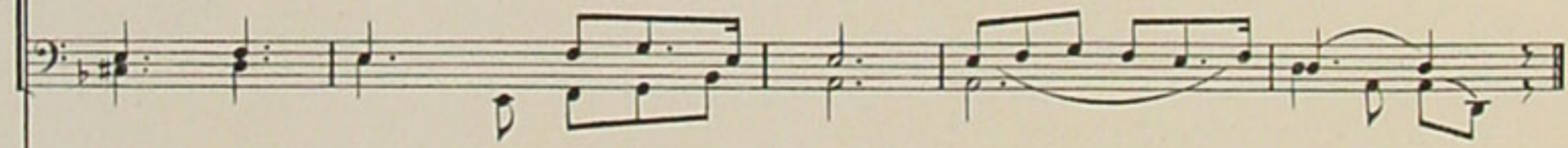
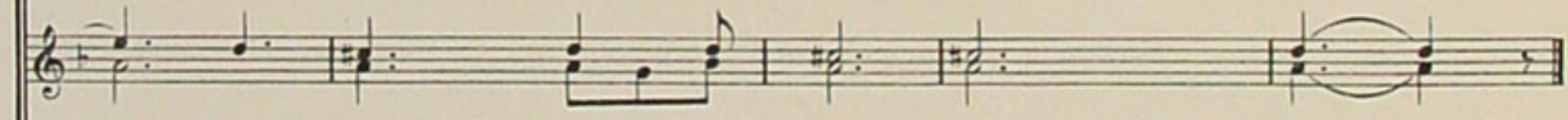
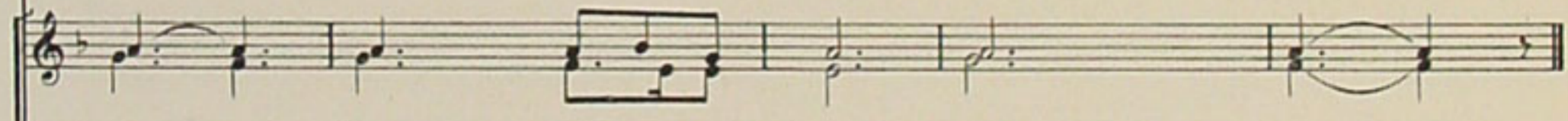
cor de las ca - be - lle - ras

es la que me - na la mort, —

¡y las tes - tas to - tas

blan - eas tan y tan be - llas que son! —

LIT. Y ESTAMP. de MÚSICA de M. HEREU: ARAGON, 257 BARCELONA.

Cobeña ab la seva companyia dramàtica, per a donar un nombre determinat de funcions: les inaugura ab la obra de Sardou *Dora*, que desempeñà ab molt d'acert, essent molt aplaudida.

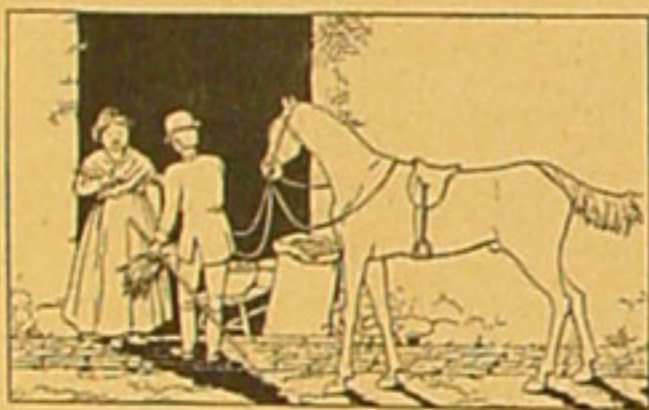
L. F.

BIBLIOGRAFIA

(En aquesta secció donarà compte de tots los llibres que'ns envien autors o editors.)

LO CANT DELS MESOS, per Victor Catalá.—Barcelona.—Tip. «L'Avenç».—1901.

Formant un fascicle elegantment imprès y enquadernat, ha sortit a llum una colecció de versos destinats a cantar les variades impresions dels dotze mesos del any. Entremig dels dotze cants y del prólech y epílech que conté'l tomet, s'hi llegexen notes ben ensopegades, que revelan en llur autor facultats per a la poesia, si bé en general quedan deslluïdes per defectes de forma, procedents moltes vegades de la imitació d'un cert género en que sols los mestres conseguexen sortirne ayrosos.

REVISTA DE LA ASOCIACIÓN ARTÍSTICO-ARQUEOLÓGICA BARCELONESA.

Hem rebut lo volúm III, corresponent als mesos de Janer y Febrer del any corrent d'aquesta Revista, que conté la llista de tots los socis fundadors, honoraris, numeraris y corresponsals de la esmentada Associació y les dels suscriptors y publicacions ab qui te establert lo cambi la Revista.

Lo sumari d'aquesta comprén travalls de gran importancia científica dintre'ls rams especials a que's dedica.

DISCURS INAUGURAL llegit en la sessió d'obertura del curs acadèmic de 1900 1901 pel doctor don *Joseph Casares y Gil*, Professor de la Facultat de Farmacia de la Universitat de Barcelona.

Junt ab lo número 3 del Butlletí escolar *Universitat Catalana*, ha estada repartida als suscriptors d'aquest una traducció fidel d'aquell discurs, que al ésser llegit per son autor, fou acullit ab grans aplausos y mugué la atenció per l'esperit radical que l'inspira, exposat ab claretat y franquesa, sense prejudicis ni consideracions ridícules.

CATALUSA.— Estudio acerca las condiciones de su engrandecimiento y riqueza, por don *Pedro Estasin*.—Prospecto.

La casa editorial Seix ha repartit lo prospecte d'aquesta obra trascendental, fentne primer l'apologia, copiant a continuació la taula de les materies que conté, y, finalment, explicant les condicions materials del llibre y medis pera sa adquisició.

MANUAL POPULAR DE HIGIENE.

També editat per la casa Seix, ha sortit lo prospecte d'un llibre de 364 planes, ab 48 gravats y dues lámínes en colors, que'l doctor M. Montaner ha traduït y acomodat al us dels espanyols, de la octava edició publicada pel Consell imperial de Sanitat d'Alemanya.

CAPOLLS MUSTIGATS (Aplec de contalles de la meua terra), per *Salvador Guinot y Vilar*.—Valencia, Estampa d'En Francesc Vives y Mora. 1900.

Aquesta colleccioneta de quadrets de costums de la Plana de Castelló, revela en llur autor un treball d'observació, un estudi delicat y de vera afició per lo popular, ab un exquisit gust artístich.

Precedeix a la colecció de contalles una carta-dedicatoria a Mossén Pasqual Boronat, y termena ab la contesta d'aquest. Una y altra epístoles revelan lo profón anhel de que revisquen les lletres valencianes, y axís com lo sabi provava'l moviment caminant, un y altre mostran son bon y patriòtich desig fent bona literatura.

¡Llástima que la excessiva modestia del senyor Guinot haja reduhit la tirada de son bon llibre a 25 exemplars! Veritat es que'l públich está adormit, millor diríam ensopit: però si no se'l dexondeix, si per part de qui te prou condicions per ferho no se'l espavila, ¿d'ahón li ha de venir?

Mossén Boronat, que's revela en la esmentada carta-epílech un bon valencià y un escriptor de cap de brot, fa esment d'altre treball, proxím a veure la llum, del senyor Guinot: un estudi crítich sobre'l famós poeta valencià En Jaume Roig.

Mereix felicitacions lo senyor Guinot per sos travalls en pró de les lletres patries, y aquestes se felicitarán també, ben segur, lo día que's publiqui'l treball que s'anuncia, tractantse d'un escriptor com lo que revelan los *Capolls Mustigats*.

PUBLICACIONES REBUDES

El Siglo, setmanari il·lustrat de Buenos Ayres; *Llevar*, setmanari catalanista del Ampordá, San Feliu de Guixols; *La Escuela práctica*, revista pedagógica de Ceutadella; *Iderarium*, publicació il·lustrada granadina; *Arquitectura y construcción*, revista quinzenal il·lustrada, de Barcelona; *Revista de la asociación artistica-arqueológica-barcelonesa* y *La Rambla*, setmanari barceloní.

CURIOSITATS

Y PASSATEMPS

INFLUENCIA DEL ESPERIT DE MENTA

SOBRE LES RATES

Fer fugir les rates y'ls ratolins ¿no es lo millor medi de destruirlos?— D'aquest modó se consegueix un resultat immediat sense tenir de sentir la pudor dels animals morts. Donchs bé, aquest fi pot lograse ab la essencia de menta.

Un hortolá inglés, que tenia'ls graners devastats per aquella mena de bestioles, va adonarse de que, fenthi secar menta, havia conseguít que desapareguessen per complert. Evidentment que era la olor de menta lo que les feya fugir.

Además, va repetirse l'experiment en altres bandes ab herbes seques arruxades d'esperit de menta, y rates y ratolins varen fugir igualment del lloch infestat, com per encant.

XARADA

A dos-prima-quart
va comprar la dona
un tercera-hu
fabricat de goma,
que feya una hu dos
molt quart dues voltes.

Al veure'l lo nen,
la panxa li obra;
l'instint del xicot
es lo fer autopsies.
Son avia es total
perque hu-segona:
quant prima-dos-quart,
no ho sé, perque es cosa
que sols ho sab Deu
y a ningú ho descobra.

SALT DE CAVALL

vos	cri-	es	un	tam	y	Ton,	te-
un	cris-	té	ds;	que	cas-	bé	En
no,	ba	so	por-	cas,	Ton,	liá	Eu
en	tan-	tis-	par-	hi	un	seru	ab
l'A-	com	sab	me-	lá,	car	día	que
ja-	ble-	A	gué:	va	al	cal-	lo
ri,	dua-	via	y	pli.	di-	hi	un
Ha-	ná,	Mi	na	ha-	oná	ex-	ma

Comença a la casilla (1) y acaba a la (64).

França.— Los representants del país que tingueren tan vivas mans en l'assumpo del Panamá, no poden tolerar les mans mortes.

Espanya.— Un polítich declarantse á la seva prempsa.

ENDEVINALLA

AGEE, ELNA, LLERONA, OLIANA, GRANERA,
LA GARRIGA, EGARA, ORIOLA, ARAGÓ.

Ab nou de les lletres que formen aquestos noms, trovar una població catalana: sols hi há d'haver una lletra doblada.

••

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS DEL NÚMERO PASSAT

SALT DE CAVALL.— A n'en Llisses, un tabal, un senyor molt ben mudat va deturá en ben dinat pel carrer del Hospital. Diu: Dispensi, un dupte tinch, vaig bé per aná al Padrò? Y en Llisses díu: Ja ho crech: bó? Jo vaig ab brusa y'n vinch.

LOGOGRIFO.—Eularia.

ANAGRAMA.—Peral, lepra, perla, parle, pelar, plaer, replá, paler.

TARGETA.—LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.

Sumari del núm. 6.

GRAVATS: Sant Antoni de Janer, dibuix de A. Utrillo.—Capa magna, existent al Museu de Vich.—Palau episcopal de Vich.—Finestrals restaurats pel Dr. Morgades.—Vestíbul del Museu de Vich.—Una sala del Museu episcopal de Vich, lo día de sa inauguració.—Excm. é Il·lm. Sr. Dr. D. Joseph Morgades y Gili (retrato).—Vilafranca del Panadés: Casa hont nasqué'l Dr. Morgades.—Escut ó sagell del Doctor Morgades.—Lo Monastir de Ripoll, restaurat pel Dr. Morgades.—Claustre d'Estany, restaurat pel Dr. Morgades.—Temple románich de Vich, restaurat pel Dr. Morgades.—Arqueta: Treball barceloní del sigle XVI, existent al Museu de Vich.—Mitra de Sant Benet Calvó, sigle XIII, existent al Museu de Vich.—Claustre de Sant Joan de les Abadesses, restaurat pel Dr. Morgades.—Retrato del Dr. Morgades, 1882.—La capella ardent.—De cos present.—Funerals á la Catedral.—L'enterro á la Porta del Angel.—Aspecte de la Plassa de Sant Jaume.—A la Rambla de les Flors.—Monsenyor Juli de Carselade del Pont, bisbe de Perpinyá (retrato).—La reyna Victoria.—Lo Duch de York.—Lo Princep de Gales.—Lord Roberts.—Rebuda de lord Roberts per la reyna Victoria.—Entrada dels boers á la Colonia del Cap.—Orla, per A. Bosch.—Gent de casa, per M. Foix.—Lo difunt bisbe de Barcelona.—Qüento ilustrat, per Anriban.—Caricatura.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló.—Nostres gravats.—Hivern (poesia), per Rafel Nogueras Oller.—Quatre mots (poesia), per Joseph Abril Virgili.—Sempreviva (poesia), per Joseph Bodria, ilustració de J. J. Zapater.—La guerra anglo-boer.—La politica á Espanya, per J. Güell y Mercader.—Sport, per J. Elías Juncosa.—Revista de teatres, per L. F.—Bibliografía.—Curiositats y passatempes.—Anuncis.

MODAS: Cròniques parisenques, per Juliette.—Nostres figurins.

ANUNCIS

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(ÚNICA ILUSTRACIÓ CATALANA)

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

Catalunya, Valencia, Baleaps y Rosselló.

Rambla de las Flors, 20, primer.

CADA NÚMERO UNA PESSETA

Mig any. 11 pessetes.

Un any. 20 »

Extranger.

Un any. 25 franchs.

A Filipines, Cuba, Puerto-Rico y demás païssos de l'América llatina, fixarán los preus los senyors corresponsals.

Pagos á la bestreta.

COLECCIO COMPLERTA

DE

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(primera época.)

Se trova de venda á n'aquesta Administració al preu de

CINCH PESSETES.

ARTÍSTIQUES TAPES PERA GUARDAR

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

apropiades pera Casinos y Biblioteques.

PREU 4'50 PESSETES.

Se venen á n'aquesta Administració y á casa de nostres corresponsals.